

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 17/198
Datum: 02.04.2024

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 2 aprila 2024. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se koncept dokument iz oblasti civilnog vazduhoplovstva.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužne su da sprovode ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria-Vlada-Government

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja
Ministry of Environment and Spatial Planning

KONCEPT DOKUMENT U OBLASTI CIVILNOG
VAZDUHOPLOVSTVA

Pripremljeno od: Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i
infrastrukture

Decembar, 2023.

Sadržaj

Sažetak koncept dokumenta	3
Uvod	6
Poglavlje 1: Definisanje problema	8
Poglavlje 2: Ciljevi	19
Poglavlje 3: Opcije	19
Poglavlje 3.1: Opcija nijedna promena	20
Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja	23
Poglavlje 3.3: Treća opcija [utvrđuje se posebno za svaki koncept dokument]	24
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja	25
Poglavlje 4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka	26
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	26
Poglavlje 6: Poređenje opcija	27
Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije	29
Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa tri opcije	31
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	31
Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu	32
Prilog 1: Oblik procene za ekonomski uticaj	33
Prilog 2: Oblik procene za društvene uticaje	34
Prilog 3: Oblik procene za uticaje na životnu sredinu	38
Prilog 4: Oblik procene za uticaj na osnovna prava	44

Sažetak koncept dokumenta

Svrha ovog koncept dokumenta je da ponudi opštu analizu za sektor civilnog vazduhoplovstva kako bi se postigla odgovarajuća usaglašenost između nadležnih institucija koje imaju i sprovode nadležnosti u sektoru civilnog vazduhoplovstva kako bi se dalje uticalo na razvoj sektora civilnog vazduhoplovstva zasnovanog na i koji imaju glavni prioritet implementacije HPEA sporazuma. Sektor civilnog vazduhoplovstva, u smislu ekonomske regulacije aerodroma, usluga vazdušne navigacije i vazdušnog saobraćaja, je od posebnog značaja. Opšti cilj ovog koncept dokumenta je stvaranje odgovarajućeg zakonskog okvira koji omogućava dalji razvoj sektora civilnog vazduhoplovstva, u funkciji razvoja vazdušnog saobraćaja, usluga bezbednosti i osiguranja. Ovo uključuje:

- (DSF) sertifikacija i nadzor bezbednosti vazdušnih operacija, plovidbenosti i licenciranja osoblja, registracije vazduhoplova, specijalizovanih operacija, prevoza opasnih materija, rekreativnih letova, organizacija i sertifikovanog osoblja, i procena bezbednosti vozila iz inostranstva (SAFA);
- (AGA) i sertifikacija, odobrenje i registracija aerodroma;
- (SHNA) je odgovorna za regulisanje, praćenje, inspekciju, sertifikaciju i opšti nadzor bezbednosti pružalaca usluga vazdušne navigacije;

Ovim konceptualnim dokumentom identifikovani su i analizirani nedostaci važeće zakonske regulative u sektoru civilnog vazduhoplovstva, koji negativno utiču na upravljanje i odgovarajuće usklađivanje funkcionalnih nadležnosti između nadležnih organa.

Novi zakon o civilnom vazduhoplovstvu će:

(i) adresirani su nedostaci sadašnjih zakona, posebno u pogledu nedostataka ekonomske regulacije vazdušnog saobraćaja između MSPP i ACV, i biće transponovani koncepti i principi zakonodavstva EU;

(ii) nedostatke važećeg zakonodavstva u oblasti

(iii) civilnog vazduhoplovstva koje imaju negativan uticaj na upravljanje ljudskim i infrastrukturnim resursima u rastu i poboljšanju bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo.

(iv) plate profesionalnog vazduhoplovnog osoblja IMPHI moraju biti zagarantovane i moraju biti iste kao i ACV-a, inače će doći do negativnih uticaja na očuvanje i unapređenje ljudskih kapaciteta u ovom Ministarstvu. Ovo je urađeno u skladu sa Zakonom br. 08/L-197 Za javne službenike, da reguliše, kroz Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, kao poseban zakon, za sve službenike Uprave za civilno vazduhoplovstvo, kao državne službenike sa posebnim statusom

Poboljšanje odgovarajućeg zakonskog okvira, da bi se omogućilo Ministarstvu unutrašnjih poslova očuvanje/držanje nivoa bezbednosti civilnog vazduhoplovstva prema međunarodnim standardima je prioritet, specifikujući dužnosti i odgovornosti MUP-a u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, kao jedini nadzorni i regulatorni autoritet u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo.

U oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, novi zakon će poboljšati nedostatke aktuelnog zakona, posebno organizovanje i nadzor bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i osnovnih standarda i opštih mera bezbednosti civilnog vazduhoplovstva.

Novim zakonom, namerava se da se MUP-u za oblast obezbeđivanja civilnog vazduhoplovstva garantuju odgovarajuće zakonske nadležnosti da bi se očuvala bezbednost civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, uključujući obezbeđivanje putnika, posade, osoblja na terenu, javnosti, avione i opreme jednog aerodroma koje služe za civilno vazduhoplovstvo, protiv akata nezakonskih intervencija izvršenih na zemlji ili u letu.

MUP-u se trebaju garantovati zakonske nadležnosti za sprovođenje mera kontrole kvaliteta i potrebne nadležnosti za sprovođenje zakona da bi se obezbedilo da je svaki kvar identifikovan adresiran na odgovarajući način od subjekata koji se bave obezbeđivanjem civilnog vazduhoplovstva. Da bi obavljalo ove nadležnosti MUP u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i da bi očuvalo svoje stručno osoblje, mora se zakonski utvrditi da plate službenika za bezbednost civilnog vazduhoplovstva unutar MUP-a budu iste sa službenicima Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova.

Ovaj koncept dokument, pored toga što je deo NPR, strateške politike Vlade Republike Kosova (Strategija multimodalnog transporta 2023-2030.) takođe se veže i sa sprovođenjem Acquis-a EU-a, konkretno sa poglavljem 14, (Nacionalni program za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju NPSSSP 2022-2026.), odnosno oblast koja se veže sa politikama transporta.

Međunarodni aerodrom Prištine, koji pruža usluge za putnike i vazdušne avio kompanije, jedini je međunarodni aerodrom u zemlji koji služi kao ulazna porta Kosova prema svetu. Kao najbrže oporavljeni aerodrom u Evropi nakon pandemije, MAP je jedan od opterećenijih aerodroma u regionu i drugi što se tiče godišnjem porastu putnika nakon pandemije. Angažiranje MAP-a za digitalnu transformaciju i inovaciju rezultiralo je u potpuno automatiziranim i bez kontaktnim iskustvom putnika kao budućnost vazdušnog putovanja.

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument u oblasti Civilnog vazduhoplovstva
Vodeće ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
Kontakt osoba	Avdi Kamerolli, Direktor Departmana za civilno vazduhoplovstvo - MŽSPPI br. tel. 038 200 28 450
Operativni strateški plan	Nacionalni plan za razvoj NPR 2023. - 2025. Stub I; 08 - Transport i komunikacija; Tačka 2.3 - Poboljšanje infrastrukture i usluga transporta.
Strateški prioritet	Sektorska strategija multimodalnog transporta 2023. - 2030. 1.1. Strateški cilj 3 6.3.1. Globalno povezivanje Kosova

	<p>6.3.3. Pametno i održivo vazduhoplovstvo NPR 2023.-2025.</p> <p>3.2. Izrada primarnog i sekundarnog zakonodavstva u oblasti civilnog vazduhoplovstva.</p> <p>3.5.6. Izrada Koncept dokumenta za Zakon o civilnom vazduhoplovstvu Spisak koncept dokumenata za 2023. godinu.</p>
--	--

Odluka br. 4912 dana 13.06.2023.	
Glavno pitanje	Nedostatak adekvatnog zakonskog regulisanja i neusklađenost postojećih zakona
Sažetak konsultacija	<p>Tokom izrade koncept dokumenta u oblasti civilnog vazduhoplovstva u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade Republike Kosova br. 09/2011 kao i Uredbom (VRK) br. 05/2016. o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, radni tim je održao sastanke i dana 27.06.2023. održan je sastanak sa zainteresovanim grupama u ranoj fazi su pozvani na sastanak, ACV, KIVNI, Departman bezbednosti civilnog vazduhoplovstva iz Ministarstva unutrašnjih poslova, u kojem su sastanku razmatrane navodne izmene Zakona o civilnom vazduhoplovstvu.</p> <p>Biće popunjeno dalje...</p> <p>Od 25.10.2023. do 16.11.2023. godine održane su javne konsultacije sa interesnim grupama i primljeno je ukupno 28 komentara.</p>
Predložena opcija	Opcija 3

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Novi zakon o civilnom vazduhoplovstvu ne stvara dodatne troškove.
Ekonomski i uticaji	<p>Izrada novog zakona o civilnom vazduhoplovstvu očekuje se da će imati pozitivan uticaj na dalji razvoj vazduhoplovstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Efektivno ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta; - Usklađivanje sektorskih odgovornosti između odgovornih institucija što stvara mogućnosti za ekonomski razvoj; - Odgovarajuća podela nadležnosti u sektoru civilnog vazduhoplovstva između institucija, koje utiču na stvaranje optimalnih uslova za uticaj i ekonomski rast kada postoji adekvatno institucionalno regulisanje. - Povećanje broja avio putnika; - Razvoj tržišta vazdušnog transporta.
Društveni i uticaji	- Novi zakon će uticati na rast tržišta, vazdušnog tržišta i stvoriće se mogućnosti i olakšice za održavanje veza države Kosova sa našom dijasporom i državljana drugih država.

Uticaji na životnu sredinu	- Smanjenje relativno velikih negativnih efekata na životnu sredinu od vazdušnog transporta, kroz razvoj daljih aktivnosti za normalizaciju nižeg vazdušnog prostora, gde će se skratiti udaljenost letova u
	destinacijama na odlazak i dolazak, skraćivanje udaljenosti, ima uticaje na smanjenje potrošnje goriva i rezultira na smanjenje zagađenja životne sredine.
Međusektorski uticaji	- Imaće međusektorski uticaj, odražavajući bolju saradnju i koordinaciju između odgovarajućeg Ministarstva za vazdušni transport, ACV-a, AUVN-a, odgovarajućeg Departmana za bezbednost civilnog vazduhoplovstva i KIVNI. Kao rezultat toga, imaće direktan uticaj na prava građana kojima će se omogućiti bezbednije i brže usluge sa nižim ekonomskim i troškovima životne sredine, uštedom u novcu, vremenu i savremenijom logistikom.
Administrativna opterećenja za kompanije	- Jedno od glavnih pitanja Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture je stvaranje odgovarajućih pravila za smanjenje administrativnih opterećenja za vazdušne avio-kompanije i vlasnike letelica u oblasti civilnog vazduhoplovstva, ili administrativnih opterećenja tu gde je neophodno da se primene, bazirati se na troškove.
Test za MSP-a	- Oblast civilnog vazduhoplovstva je regulisana prema međunarodnim standardima i praksama, i posledično je nemoguće primeniti niže standarde za MSP. Uticaj na MSP predviđa se da bude pozitivan, jer će se stvoriti nove mogućnosti za povećanje broja letova, i dodavanje novih destinacija za i od Aerodroma u Prištini.
Sledeći koraci	
Kratkoročni	Nakon usvajanja koncept dokumenta, očekuje se izrada novog Zakona o civilnom vazduhoplovstvu
Srednjoročni	Stupanjem na snagu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu obezbediće se potpuno sprovođenje zakona kroz adekvatnih mehanizama i donošenje podzakonskih akata.

Uvod

Adekvatno regulisanje u sektoru Civilnog vazduhoplovstva sa primarnim i sekundarnim zakonodavstvom, jedan je od temeljnih faktora za razvoj vazdušnog transporta i postizanje odgovarajuće bezbednosti u vazdušnom transportu.

Od svih ostalih oblasti transporta, vazdušni transport je najobjedinjeniji i najregulisani sektor. Regulativa se bazira na Aneksima ICAO i Multilateralnim sporazumom HPEA, čiji je deo i Republika Kosovo, utvrđuje pravila i obaveze koje se moraju sprovesti u svakoj državi članici. Ispunjavanje pravila, standarda i najbolje utvrđenih praksi nadziru se i revidiraju od stručnjaka evropskih organizacija na sistematski način.

Koncept dokument pruža sveobuhvatnu analizu o politikama, očuvanju ljudskih resursa, zakonodavstva i opcija za poboljšanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, pozivajući se na međunarodne standarde i principe koje MUP ima nameru da postigne.

Izmenom Zakona o civilnom vazduhoplovstvu br.03/L-051, sa Zakonom br. 08/L-063, bilo je normalno da se procenjuju i menjaju samo pitanja koja se nadovezuju sa odgovornošću ACV-a,

gde treba polagati račune u Ministarstvu ili Vladi ili Skupštini, ali su određeni službenici intervenisali na dubljim sektorskim izmenama Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, bez posedovanja odgovarajućih zakonskih nadležnosti, bez odgovarajuće stručnosti i bez odgovarajuće procene, izazivajući velike zakonske zaplete;

Ove zakonske zaplete već sada predstavljaju probleme sa sprovođenjem zakona, one su rezultat toga da lica sa specijalizovanim znanjem i iskustvom u ovoj oblasti nisu uključena u proces razmatranja ovog zakona, a nisu ih pozvali ni u Funkcionalnim komisijama Skupštine Kosova, a kao rezultat toga sada izlaze puno nedostaci i zakonske zaplete.

Figura 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokument

Naslov	KONCEPT DOKUMENT U OBLASTI Civilnog vazduhoplovstva
Vodeće ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture Departman za civilno vazduhoplovstvo
Kontakt osoba	Avdi Kamerolli, Direktor Departmana za civilno vazduhoplovstvo u MŽSPPI br. tel. 038 (0)200 28 450
Operativni strateški plan	Nacionalni plan za razvoj NPR 2023. - 2025. Stub I; 08 - Transport i komunikacija; Tačka 2.3 - Poboljšanje infrastrukture i usluga transporta; Operativni cilj Izrada Koncept dokumenta za Zakon o civilnom vazduhoplovstvu Spisak koncept dokumenata 2023.
Strateški prioritet	Sektorska strategija Multimodalnog transporta 2023. - 2030. 6.3.1. Globalno povezivanje Kosova 6.3.3. Pametno i održivo vazduhoplovstvo NPR 2023.-2025. Izrada Nacrt Zakona o civilnom vazduhoplovstvu 1.1. Strateški cilj 3 Unapređenje bezbednosti, bezbednosti I saobraćaja u vazdusnom saobraćaju

Radna grupa	<p>Odlukom br. 4912 dana 13.06.2023., Generalni sekretar imenuje radnu grupu za izradu koncept dokumenta, u ovom sastavu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avdi Kamerolli, predsedavajući, DCV/MŽSPPI 2. Nexhat Bala, zamenik predsedavajućeg, DCV/MŽSPPI 3. Agon Krasniqi, član - AUVN 4. Kastriot Gashi, član, DJB/MUP 5. Ilir Muçaj, član, KP 6. Njomza Beqiri, članica, PD/MŽSPPI 7. Saranda Jusufi, članica, DEIKP 8. Emine Krasniqi, članica, DFOU/MŽSPPI 9. Nora Bakalli, članica, ACV
Dodatne informacije	Izrada koncept dokumenta proizilazi iz obaveza Republike Kosova prema Sporazumu o zajedničkom evropskom vazдушnom prostoru HPEA.

Poglavlje 1: Definisanje problema

Koncept dokument za civilno vazduhoplovstvo namerava da identifikuje nedostatke i praznine u postojećim zakonima, kao i potpuno usklađivanje sa *acquis-om* EU-a.

Ovaj koncept dokument na specifičan način mora predvideti između ostalog, i brisanje stava 2. člana 95, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, što je zahtev Evropske komisije da se iz faze I pređe u fazu II u okviru HPEA. To je jedan od uzroka zašto Ministarstvo sada mora da pokrene postupke izmene Zakona o civilnom vazduhoplovstvu.

Zakon br. 08/L-063, koji je izmenio Zakon o civilnom vazduhoplovstvu:

Prošao je u fazi javnih konsultacija, koja se objavila na platformi javnih konsultacija bez nadležnosti MŽSPPI, a kasnije su njegove izmene počele za preuzimanje nadležnosti Ministarstva, smatramo na osnovu uticaja interesnih grupa;

Nadležnosti Ministarstva za ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta i donošenje propisa sprovođenja u vezi sa ekonomijom vazdušnog transporta uklonili su ih iz člana 6. osnovnog zakona, ali uklonjene nadležnosti nisu preneli u nadležnosti ACV-a, vidi član 30, stav 1. ovog usvojenog zakona, vidi član 31. koji menja član 15. osnovnog zakona, vidi 15.1 tačka e);

Član 36 nije usklađen sa članom 35 i postoji mešanje nadležnosti između Ministarstva i ACV, član 35. osnovnog zakona nije ukinut;

Izmenе koje su izvršene u Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu br.03/L-51, sa Zakonom br. 08/L-063 o izmeni i dopuni zakona koje se odnose na Racionalizaciju i postavljanju linija odgovornosti (Zakon br. 08/L-063), koji je objavljen u službenom listu dana 5. septembra 2022., i stupio na snagu dana 20. septembra 2022., uticao je na pokretanje izmene Zakona o civilnom vazduhoplovstvu da bi se uskladila sva pitanja koja su se izazvala stupanjem na snagu Zakona br.08/L-063.

Zakon br.08/L-063 je uzrokovao zakonske zaplete između MŽSPPI-a i ACV-a, i sada predstavljaju

probleme sa sprovođenjem ovog zakona, ove zakonske zaplete su kao rezultat što lica sa specijalizovanim znanjem i iskustvom u ovoj oblasti koji nisu uključena u procesu razmatranja ovog zakona, a nisu ih pozvali ni u Funkcionalnim komisijama Skupštine Kosova, i kao rezultat toga sada izlaze puno nedostaci i zakonske zaplete.

Novi zakon poboljšaće zakonski osnov za obaveze koje proizilaze u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva bazirajući se na međunarodnim standardima a posebno će sadržati zakonske reference za nadzor i kontrolu (obavljanje revizija bezbednosti, inspekcija, istraga bezbednosti, infiltracijskih testova i anketi/istraživanja) u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, koje su stvarali često poteškoće u realizaciji zadataka i odgovornosti koje MUP ima u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. Novi zakon će se baviti i opštim uređenjem oblasti upotrebe dronova, kao oblasti koja se ubrzano razvija. U tom kontekstu, biće regulisano i pitanje službenika koji su nakon završene obavezne obuke stekli akreditacije za inspektore bezbednosti civilnog vazduhoplovstva.

Takođe, MUP se suočava sa odlaskom/bekstvom osoblja koje se bavi bezbednošću civilnog vazduhoplovstva, nakon što se opreme akreditivima inspektora za bezbednost civilnog vazduhoplovstva. Ovo se dešava zbog razlike u platama sa ostalim službenicima u oblasti industrije civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, gde član 4 zakona o civilnom vazduhoplovstvu *“ključna pozicija koja se odnosi na vazduhoplovstvo“* ne pravi ovu podelu.

Proces izrade ovog koncept dokumenta je započeo kao način da adresira problematiku kao i da poboljša okvir zakonodavstva u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

Glavne institucije koje su odgovorne za sprovođenje zakonskih odredbi kao što se utvrđuje u trenutnom Zakonu o vazduhoplovstvu su:

- a) Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i transporta - odgovarajući Departman za civilno vazduhoplovstvo;
- b) Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova;
- c) Ministarstvo unutrašnjih poslova - Divizija za bezbednost civilnog vazduhoplovstva;
- d) Komisija za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata.

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i transporta - Departman za civilno vazduhoplovstvo

Osnovne odgovornosti ministra i Ministarstva.

Ministarstvo je odgovorno za:

Razvoj nacionalnih politika za vazdušni transport;

Organizovanje, sprovođenje i/ili preduzimanje mera za razvoj civilnog vazduhoplovstva na Kosovu i međunarodne saradnje u oblasti civilnog vazduhoplovstva;

Rukovodi u razvoju politika i programa civilnog vazduhoplovstva, kao i priprema preporuke za razmatranje i usvajanje od Vlade Republike Kosova;

Promovisanje, preduzima sastavljanje, prikupljanje i distribuciju tehnoloških, statističkih, ekonomskih, kao i drugih podataka koji se odnose na civilno vazduhoplovstvo.

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova

ACV je odgovoran za regulisanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i ekonomskog regulisanja aerodroma i usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo, ima odgovornosti i za saobraćajna prava i licence avio operatera (OL prema Pr. 1008/2008.) prenesene izmenom ZCV.

ACV ima status Regulatorne agencije u skladu sa odgovarajućim Zakonom o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija. ACV ima puni pravni kapacitet. ACV je budžetska organizacija i javni autoritet i podleže odgovarajućim odredbama o budžetskim organizacijama i javnim autoritetima u zakonima i drugim zakonskim aktima sprovedljivih u Republici Kosovo.

ACV je odgovoran za:

- a) Sprovođenje zakonodavstva o civilnom vazduhoplovstvu i sprovođenje politika usvojenih od Ministarstva ili Vlade u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- b) Pružanje saveta i predloga za Ministarstvo, Vladu i Skupštinu u vezi sa politikama i zakonodavstvom iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- c) Donošenje pravila sprovođenja i naredbi za bezbednost vazdušne navigacije, u skladu sa Osnovnim zakonom i HPEA Sporazumom, u cilju sprovođenja politika civilnog vazduhoplovstva ministarstva i odgovarajućeg zakonodavstva iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- d) Izdavanje licenci, sertifikata i dozvola u skladu sa nadležnostima i odgovornostima ACV-a;
- e) Regulisanje bezbednosti vazdušnog transporta u Republici Kosovo;
- f) Ekonomsko regulisanje tržišta aerodroma i usluga vazdušne navigacije;
- g) Pružanje saveta za Ministarstvo u vezi sa pripremanjem predloga-politike o korišćenju vazdušnog prostora Kosova koje ispunjavaju potrebe korisnika, imajući u obzir nacionalnu bezbednost, ekonomske i faktore životne sredine, potrebu za visokim standardima bezbednosti;
- h) Nadzor i obezbeđivanje sprovođenja na efektivan način zakonodavstva, standarda, pravila, propisa i naredbi civilnog vazduhoplovstva, osim kada sa Osnovnim zakonom ili drugim pravnim aktom, ova funkcija je izričito data Ministarstvu ili drugom javnom autoritetu;
- i) Distribucija informacija za javnost o relevantnim pitanjima o funkcijama i aktivnostima ACV-a;
- j) U skladu sa odredbama i svrhom Osnovnog zakona, preduzimanje mera, obavljanje istraga, inspekcija i izdavanje naloga, pravila, uredbi i/ili postupaka koje ACV opravdano smatra potrebnim za: (i) redovno i zakonito sprovođenje odredaba Osnovnog zakona ili (ii) redovno i zakonito vršenje nadležnosti i dužnosti koji su dati ACV-u Osnovnim zakonom;
- k) Vršenje drugih funkcija koje se odnose na civilno vazduhoplovstvo na Kosovu, koje su date prema Osnovnom zakonu ili drugim zakonodavstvom na snazi.
- l) DSF - sertifikacija i sertifikacija vazdušnih operacija, vazdušna sertifikacija i licenciranje osoblja, registracija vazduhoplova, specijalizovane opreme, prevoz opasnih materija, rekreativni letovi, sertifikacija organizacije i procena bezbednosti osoblja i vozila (SAFA).
- m) (AGA) i sertifikuju, odobravaju i registruju te aerodrome.
- n)(SHNA) je odgovoran za regulisanje, praćenje, inspekciju, sertifikaciju i nadgledanje ukupne bezbednosti pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi.

Ministarstvo unutrašnjih poslova - Divizija za bezbednost u civilnom vazduhoplovstvu

Ministarstvo unutrašnjih poslova je odgovorno za postavljanje i očuvanje bezbednosti

civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, od akata nezakonitih intervencija. Ministarstvo unutrašnjih poslova ima obavezu i odgovornost za izradu, razvoj, sprovođenje i nadzor sprovođenja zakona, propisa, praksi i postupaka za zaštitu civilnog vazduhoplovstva od akata nezakonitih intervencija, uzimajući u obzir obezbeđivanje rada, pravilnosti i efikasnosti letova, u skladu sa međunarodnim obavezama. Ministarstvo unutrašnjih poslova odgovorno je za sprovođenje i adresiranje u međunarodnim konvencijama, kao i aspekata *acquis communautaire* EU-a koji se odnose na obezbeđivanje civilnog vazduhoplovstva.

Komisija za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata

KIVNI je odgovorna za istragu nesreća i incidenata u vazduhoplovstvu unutar Kosova ili gde se uključuju avioni registrovani na Kosovu gde god bili oni. Kad god se zahteva ili je potrebno, KIVNI će raditi u saradnji sa drugim nacionalnim i međunarodnim organima kojivrše iste funkcije. Kad god KIVNI obavlja ili učestvuje u gore navedenoj istrazi, KIVNI mora pripremiti detaljan izveštaj u vezi sa istragom i dostaviti ovaj izveštaj Vladi i Skupštini što je brže moguće, ali ne više od šest (6) meseci nakon završetka istrage.

Slika 2: Odgovarajući dokumenti politika, zakoni i podzakonski akti

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Link sa politikom ili planskim dokumentom putem interneta ili sa zakonskim aktima u Službenom listu	Državna(e) institucija(e) odgovorna (e) za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije(a)
Zakon br. 03/L-051 o Civilnom vazduhoplovstvu	https://gzk.rks-gov.net/	MŽSPPI, ACV, MUP, KIVNI	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MŽSPPI, MUP, ACV, KIVNI
Zakon br. 08/L-063 o izmeni i dopuni zakona koji se odnose na racionalizaciju i postavljanje linija odgovornosti nezavisne agencije	https://gzk.rks-gov.net/	MŽSPPI, ACV	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MŽSPPI
Uredba br. 2008/5 o stvaranju opštih pravila za kompenzaciju i pomoć putnicima u slučaju odbijanja ukrcaja i otkazivanja ili dugog	https://gzk.rks-gov.net/	MŽSPPI	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MŽSPPI

kašnjenja leta.			
Uredba br. 2008/6 o zajedničkim pravilima za alokaciju slotova na aerodromima postavljenim na Kosovu	https://gzk.rks-gov.net/	MŽSPPI	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MŽSPPI
Uredba br.02/2013 o pravima osoba sa ograničenim sposobnostima i osoba sa smanjenom pokretljivošću tokom putovanja kroz vazduh	https://gzk.rks-gov.net/	MŽSPPI	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MŽSPPI
Uredba (ACV) br. 05/2020 o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanje Agencije Evropske unije za bezbednost vazduhoplovstva i izmenu uredbe (ACV) br. 10/2015 i ukidanje uredbe (ACV) br. 11/2009, uredbe (ACV) br. 03/2009. i uredbe (ACV) br. 6/2009.	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a

<p>Uredba (ACV) br. 01/2020 o postavljanju zajedničkih vazdušnih pravila i operativnih odredbi u vezi sa uslugama i propisima u vazdušnoj navigaciji i izmeni uredbe (ACV) 07/2012., uredbe (ACV) 03/2016., uredbe (ACV) 15/2010. i uredbe (ACV) 08/ 2017.</p>	<p>https://caa.rks-gov.net/</p>	<p>ACV</p>	<p>Nadzor u okviru delokruga ACV-a</p>
<p>Uredba (ACV) br. 02/2020. koja utvrđuje zahteve korišćenja vazdušnog prostora i operativne procedure u vezi sa navigacijom baziranoj na učinku</p>	<p>https://caa.rks-gov.net/</p>	<p>ACV</p>	<p>Nadzor u okviru delokruga ACV-a</p>
<p>Uredba (ACV) br. 01/2019. koja utvrđuje tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa vazdušnim operacijama na osnovu Uredbe ACV-a br. 03/2009.</p>	<p>https://caa.rks-gov.net/</p>	<p>ACV</p>	<p>Nadzor u okviru delokruga ACV-a</p>

Uredba (ACV) br. 09/2020. o utvrđivanju zajedničkih zahteva za pružaoce usluga upravljanja vazдушnim saobraćajem/vazdušne navigacije i drugih funkcija mreže upravljanja vazдушnim saobraćajem i njihov nadzor	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba br. 08/2018. o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, delova i opreme, kao i za odobrenje organizacija i osoblja uključenih u ove zadatke	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (ACV) br. 09/2018. o zaštitnim područjima aerodroma	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (ACV) br. 17/2017. o odredbama i administrativnim procedurama u vezi sa aerodromima	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (ACV) br. 19/2017. koja utvrđuje tehničke uslove i administrativne procedure u vezi sa licencama i sertifikatima kontrolora vazdušnog saobraćaja	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a

Uredba 04/2014. o licenciranju osoblja	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba 04/2011. o pristupu tržištu usluga na zemlji	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba br. 03/2015. aerodromske tarife	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 03/2019 Za obeležavanje prepreka	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 04/2019 O utvrđivanju uslova za dodelu kanala govorne komunikacije za jedinstveno evropsko nebo	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 11/2018 O padobranstvu	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 01/2017 Za sisteme bespilotne letelice (SAP)	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 02/2015 Naknade koje naplaćuje ACV	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba (CAA) br. 05/2015 kojim se utvrđuju tehnički uslovi i administrativni postupci u vezi sa osobljem			

vazduhoplovne posade			
Uredba (CAA) br. 09/2015 Na registrovanim aerodromima	https://caa.rks-gov.net/	ACV	Nadzor u okviru delokruga ACV-a
Uredba br. 01/2009. o zajedničkim pravilima u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva;	https://gzk.rks-gov.net/	MUP	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP
Nacionalni program bezbednosti civilnog vazduhoplovstva za Republiku Kosovo (poverljivi nivo klasifikacije);	https://gzk.rks-gov.net/	MUP	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP
Nacionalni program kontrole kvaliteta za bezbednost civilnog vazduhoplovstva za Republiku Kosovo (poverljivi nivo klasifikacije);	https://gzk.rks-gov.net/	MUP	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP
Nacionalni program obuke za bezbednost civilnog vazduhoplovstva za Republiku Kosovo (poverljivi nivo klasifikacije);	https://gzk.rks-gov.net/	MUP	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP
Uredba (MUP) br. 09/2011. o izmenama i dopunama Uredbe br. 01/2009. MUP-a, bazirana na Uredbu (EU) br. 18/2010. Evropske komisije, koja izmenjuje i dopunjava Uredbu (EK) br. 300/2008. Evropskog parlamenta i	https://gzk.rks-gov.net/	MUP	Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP

<p>Saveta kao i specifikacije koje se odnose na Nacionalne programe kontrole kvaliteta u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva;</p>			
<p>Uredba (MUP) br. 02/2012. - Nacionalne komisije za bezbednost civilnog vazduhoplovstva; Uredba (MUP) br. 01/2016. o ispunjavanju opštih osnovnih standarda bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu; Uredba (MUP) br. 04/2020. o postavljanju kriterijuma za dozvoljavanje odstupanja od zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i usvajanje alternativnih mera bezbednosti; Uredba (MUP) br. 01/2022. o utvrđivanju detaljnih mera za sprovođenje zajedničkih osnovnih standarda u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva.</p>	<p>https://gzk.rks.gov.net/</p>	<p>MUP</p>	<p>Nadzor u okviru delokruga Ministarstva MUP</p>

Uredba (KIVNI/KP) br.01 /2022. o izmeni i dopuni Uredbe (KIVNI/KP) br. 01/2017. o istraživanju i sprečavanju nesreća i incidenata u civilnom vazduhoplovstvu	https://gzk.rks-gov.net/	KP	Nadzor u okviru delokruga KP
--	---	----	------------------------------

Da bi se razumelo na specifičniji način trenutni problem u oblasti kojom se tretira sa ovim koncept dokumentom, razvijeno je i razrađeno stablo problema u nastavku.

Bazirajući se na Vodiču i Priručniku za izradu koncept dokumenata i na fig. 3, razrađeno je stablo problema.

Figura 3: Stablo problema, koje prikazuje glavni problem, njegove uzroke i efekte

Efekte	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negativan uticaj i nagađanje u međuinstitucionalnoj saradnji sa nejasnoćama zakonskih odredbi neprecizirane dobro. 2. Nepotpuno usklađivanje sa pravima putnika u okviru HPEA-a. 3. Nemogućnost za ekonomsko regulisanje vazdušnog saobraćaja. 4. Poteškoće u nadzoru i kontroli bezbednosti civilnog vazduhoplovstva.
Glavni problem	Nedostatak adekvatnog zakonskog regulisanja

Uzroci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nedostatak tačnog utvrđivanja zakonom dela dužnosti i odgovornosti u oblasti prava vazdušnog saobraćaja; 2. Nedostatak zakonske osnove za ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta; 3. Nemogućnost za prelazak iz faze I u fazu II bez brisanja stava 2 člana 95, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, što je zahtev Evropske komisije da se sa faze I pređe u fazu II u okviru HPEA. 4. Trenutni zakon o vazduhoplovstvu nije u detaljima specificirao dužnosti i odgovornosti MUP-a za oblast bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, ali u debelim linijama i nije adresirao očuvanje osoblja za bezbednost civilnog vazduhoplovstva.
---------------	---

Razrada uzroka

Nakon identifikacije glavnog problema, hronološkim redosledom razrađeni su uzroci problema:

1. Nedostatak tačnog utvrđivanja zakonom dela dužnosti i odgovornosti u oblasti prava vazdušnog saobraćaja;

Član 36 sada nije usklađen sa članom 35, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu br.03/L-51, uzrokovanih od trenutka stupanja na snagu Zakona br. 08/L-063.

Sada postoji pomešanost nadležnosti između Ministarstva i ACV, jer član 35 osnovnog zakona nije izmenjen niti ukinut, dok su nadležnosti na osnovu člana 36. prenete sa Ministarstva na ACV;

2. Nedostatak zakonske osnove za ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta; Ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta je uklonjeno kao nadležnost od Ministarstva, dok nije prenet na ACV-a, ove radnje uzrokovane stupanjem na snagu Zakona br. 08/L-063. Ovo suštinsko pitanje regulisanja sada je ostalo bez zakonskih nadležnosti za vršenje delatnosti od neke odgovorne institucije.

3. Nemogućnost prelaska iz faze I u fazu II bez **brisanja stava 2 člana 95**, Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, što je zahtev Evropske komisije da se iz faze I pređe u fazu II u okviru HPEA. Obaveze Republike Kosova da uskladi zakonodavstvo Kosova u sektoru vazduhoplovstva sa onim EU-a proizilaze i iz regulatornih odredbi SSP-a. Član 53 SSP-a predviđa da će se osnova funkcionisanja delatnosti civilnog vazduhoplovstva na Kosovu uraditi na osnovu HPEA.

4. Zakon br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu je stupio na snagu 2008. godine, nakon stupanja na snagu zakona, stvoren je mehanizam koji će se baviti obezbeđivanjem civilnog vazduhoplovstva u okviru MUP-a. Ovaj zakon nije detaljnije specificirao nadležnost MUP-a za oblast bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u detaljima, ali je zakon utvrdio davanje nadležnosti u debljim linijama za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, specificirajući da je Ministarstvo unutrašnjih poslova odgovorno za sprovođenje i pristupanje u međunarodnim konvencijama kao i

aspekte *acquis communautaire* EU-a koji se odnose na obezbeđivanje civilnog vazduhoplovstva i iz ovog zakonskog osnova donesene sve uredbe i podzakonski akti sa kojima je razvilo/a aktivnosti MUP - Divizija za bezbednost civilnog vazduhoplovstva. Takođe, što se tiče ljudskih resursa (inspektora) koji nadziru sprovođenje pravila bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, u roku od 5 godina, 3 inspektora za bezbednost civilnog vazduhoplovstva dala su ostavku iz MUP, zbog plate. Za opremanje akreditivima jednog inspektora za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, moraju se pohađati nekoliko obuka koje imaju velike finansijske troškove i praktičan rad, a sve se to može postići minimalno za dve godine.

Razrada efekata

U nastavku je prikazana razrada efekata Negativan uticaj i nagađanja u međuinstitucionalnoj saradnji sa nejasnoćama zakonskih odredbi neprecizirane dobro.

Zakon br. 08/L-063, uzrokovao je negativan uticaj na međuinstitucionalnu saradnju između Ministarstva i ACV-a, zbog zakonskih odredbi koje su ih izmenili posebno člana 35 i 36 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ali i sa nejasnoćama praćen je član 41, Zakona br. 08/L-063.

1. Nedostatak zakonske osnove za ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta; Efekti od nedostatka ekonomskog regulisanja vazdušnog transporta su osetljivi, i stvaraju prostor za nestrukturirane sektorske razvoje i štetne za vazdušni transport.

2. Nepotpuno usklađivanje sa pravima putnika u okviru HPEA-a.

Ova neusklađenost ima efekat na nemogućnost prelaska iz faze I u fazu II u okviru HPEA sporazuma, što je najnaprednija faza u integraciji razvoja vazdušnog transporta među članicama potpisnica HPEA sporazuma.

3. Poteškoće u nadzoru i kontroli bezbednosti civilnog vazduhoplovstva

Ministarstvo unutrašnjih poslova imalo je poteškoća u obavljanju aktivnosti kontrole kvaliteta u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva, zbog odlaska/bekstva inspektora iz ovog mehanizma zbog plate. Kao posledica toga, MUP nije moglo koliko treba da nadzori i kontroliše bezbednost civilnog vazduhoplovstva kod subjekata koji pružaju/bave se obezbeđivanjem civilnog vazduhoplovstva.

Poglavlje 1.2. Zainteresovane strane

Figura 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovane strane	Uzrok/ci sa kojima je povezana Strana	Efekat/ti sa kojima je strana povezana	Način na koji je strana povezana sa ovim uzrokom(uzrocima) ili efektom(efektima)
---------------------------	---------------------------------------	--	--

Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, Departman civilnog vazduhoplovstva	1,2,3	1,2,3	MZSPPI je odgovoran za izradu zakona i razvojnih politika u oblasti vazduhoplovstva i vazdušne plovidbe.
Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova	1,2,3	1,2,3	ACV je ovlašćen da donosi propise iz oblasti vazdušne plovidbe i regulisanja civilnog vazduhoplovstva i bezbednosti vazdušnog saobraćaja.
Ministarstvo unutrašnjih poslova - Divizija za bezbednost u civilnom vazduhoplovstvu	4		MUP, ima odgovornost za Bezbednosni program Nacionalni za osiguranje civilna avijacija.
Komisija za istraživanje nesreća i vazduhoplovnih incidenata			KP, u okviru kojeg je KIVNI, potonji je odgovoran za sprečavanje incidenata i nezgoda u vazdušnom saobraćaju

Poglavlje 1.3. Sprovođenje acquis EU-a

Tokom pripreme ovog koncept dokumenta procenili smo sprovođenje Acquis EU-a u oblasti vazduhoplovstva.

Procenili smo da je u ovo sprovođenje Kosovo postiglo najveće rezultate u poređenju sa drugim oblastima. Potrebna je revizija zakonske i regulatorne infrastrukture kako bi Republika Kosovo započela fazu II implementacije Multilateralnog sporazuma o zajedničkom evropskom prostoru civilnog vazduhoplovstva.

Akti EU-a koji regulišu oblast civilnog vazduhoplovstva su kao u nastavku:

- Licenciranje vazdušnih prevoznika EN••• [Uredba (EK) br. 1008/2008.]
- Pristup za vazdušne prevoznike Zajednice na linijama unutar Zajednice EN••• [Uredba (EK) br. 1008/2008.]
- Tarife i tarife za vazdušne usluge EN••• [Uredba (EK) br. 1008/2008.]
- Zahtevi bezbednosti za vazdušne prevoznike i operatere aviona EN••• [Uredba (EK) br. 785/2004.]

- Kodeks ponašanja za kompjuterizovane sisteme rezervacije EN••• [Uredba (EK) br. 80/2009.]
- Statistički podaci EN••• [Uredba (EK) br. 437/2003.]
- Pravila sprovođenja Uredbe o statističkim povracima EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1358/2003.]
- Sporazumi o vazдушnim uslugama EN••• [Uredba (EK) br. 847/2004.]
- Zaštita protiv subvencioniranja EN••• [Uredba (EK) br. 868/2004.]
- Odgovornost vazдушnih prevoznika EN••• [Uredba (EK) br. 889/2002.]
- Odbijanje poništavanja ukrcavanja ili kašnjenje tokom leta EN••• [Uredba (EK) br. 261/2004.]
- Pravo osoba sa ograničenim sposobnostima EN••• [Uredba (EK) br. 1107/2006.] Usklađivanje EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
- Istraga nesreća i incidenata civilnog vazduhoplovstva EN••• [Direktiva Saveta 94/56/EK]
- Zajednička pravila - osnivanje EASA EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
- Izveštavanje o događajima u civilnom vazduhoplovstvu EN••• [Direktiva 2003/42/EC.]
- Pravila o plovidbenosti EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1702/2003.]
- Kontinuirana plovidbenost EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 2042/2003.]
- Bezbednost aviona trećih zemalja koji koriste aerodrom Zajednice EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
- Dokument 30 Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (ECAC);
- Uredba EU-a sa br. 2320/2002. HYPERLINK "https://integrimievropian.rks-gov.net/wpcontent/uploads/2022/07/Rregullorja_nr_23202002_KE_e_Parlamentit_Evropian_dhe_e_Keshillit_e_16_dhjetorit_2006_qe_percakton_rregullat_e_perbashketa_ne.pdf" koja utvrđuje zajednička pravila u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva;
- Uredba EU-a sa br. 1254/2009. o postavljanju kriterijuma za dozvoljavanje državama članicama da se odreknu zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i usvoje alternativne mere bezbednosti;
- Uredba Komisije (EK) br. 272/2009. o dopuni zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu utvrđenih u Aneksu Uredbe (EK) br. 300/2008. Evropskog parlamenta i Saveta;
- Uredba (EK) br. 297/2010. o dopuni Uredbe br. 272/2009. Evropske komisije koja menja ovu uredbu za ispunjavanje zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva;
- Uredba EU-a sa br. 720/2011. o izmeni Uredbe (EK) br. 272/2009. za ispunjavanje zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva što se tiče predstavljanja ispitivanja tečnosti, sprejeva i gelova na aerodromima EU-a.
- Uredba EU-a br. 1141 /2011. o izmeni Uredbe EK br. 272/2009. o ispunjavanju zajedničkih osnovnih standarda o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva što se tiče upotrebom skenera bezbednosti na aerodromima EU-a;
- Uredba (EK) br. 245/2013. o izmeni Uredbe (EK) br. 272/2009. u vezi sa skeniranjem tečnosti, aerosola i gelova na aerodromima EU-a;
- Uredba EU-a sa br. 2020/910 o izmeni Sprovodljivih Uredbi (EU) 2015/1998., (EU) 2019/103

i (EU) 2019/1583 u vezi sa redefinisanjem vazdušnih linija, operatera i subjekata koji pružaju kontrole bezbednosti za terete i poštu koji dolaze iz trećih zemalja, kao i odgađanje nekih regulatornih zahteva u oblasti sajber bezbednosti, kontrole prošlosti (pozadine), standarda oprema sistema za otkivanje eksploziva i opreme za otkrivanje otisaka eksploziva, zbog pandemije COVID-19;

- Odbor za žalbe EASA EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
- Spisak Zajednice vazdušnih prevoznika koji podležu operativnoj zabrani EN••• [Uredba (EK) br. 2111/2005.]
- Pravila sprovođenja za spisak zabranjenih vazdušnih prevoznika EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 473/2006.]
- Tarife i tarife postavljene od EASA EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 593/2007.]
- Metode rada EASA za standardizaciju EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 736/2006.]
- Prikupljanje i razmena informacije o bezbednosti aviona EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 768/2006.]
- Zajednička pravila - osnivanje EASA EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
Spisak zabranjenih vazdušnih prevoznika EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1043/2007.]
Zajednički osnovni standardi za bezbednost vazduhoplovstva EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 820/2008.]
- Nacionalni programi kontrole kvaliteta bezbednosti civilnog vazduhoplovstva EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1217/2003.]
- Ograničena područja bezbednosti na aerodromima EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1138/2004.]
- Procedure za obavljanje inspekcija na bezbednosti civilnog vazduhoplovstva EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1486/2003.]
- Bezbednost civilnog vazduhoplovstva EN••• [Uredba (EK) br. 300/2008.]
- Ograničenje buke EN••• [Direktiva Saveta 89/629/EEC]
- Operacija aviona obuhvaćenih od Dela II, Poglavlje 3 Vol.1 Priloga 16 EN••• [Direktiva 2006/93/EK]
- Uvođenje ograničenja vezanih sa bukom EN••• [Direktiva 2002/30/EK]
- Upravljanje bukom životne sredine EN••• [Direktiva 2002/49/EK]
- Alokacija slotova EN••• [Uredba Saveta (EEC) br. 95/93]
- Pristup na tržište zemaljskih usluga EN••• [Direktiva Saveta 96/67/EK]
- Okvir za stvaranje Jedininstvenog evropskog neba (SES) EN••• [Uredba (EK) br. 549/2004.]
- Pružanje usluga vazdušne navigacije u SES EN••• [Uredba (EK) br. 550/2004.]
- Organizovanje i korišćenje vazdušnog prostora u SES EN••• [Uredba (EK) br. 551/2004.]
- Interoperabilnost evropske mreže ATM EN••• [Uredba (EK) br. 552/2004.]
- Zahtevi za pružanje usluga vazdušne navigacije EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 2096/2005.]
- Pravila za fleksibilno korišćenje vazdušnog prostora EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 2150/2005.]
- Licenca kontrolora vazdušnog saobraćaja EN••• [Direktiva 2006/23/EK]
- Klasifikacija vazdušnog prostora i pristup letova EN••• [Uredba Komisije (EK) br.

730/2006.]

- Automatski sistemi za razmenu podataka o letu EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1032/2006.]
- Procedure za planove leta u fazi pre leta za SES EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1033/2006.]
- Uobičajena šema naplate za usluge vazdušne navigacije EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1794/2006.]
- Stvaranje zajedničkog preduzeća za razvoj SESAR EN••• [Uredba Saveta (EK) br. 219/2007.]
- Zahtev za primenu protokola prenosa poruka o letu EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 633/2007.]
- Nadzor bezbednosti u upravljanju vazдушnim saobraćajem EN••• [Uredba Komisije (EK) br. 1315/2007.]
- Uzajamno priznavanje licenci osoblja EN••• [Uredba (EK) br. 216/2008.]
- Sprovođenje pravila o konkurenciji EN••• [Uredba Saveta (EK) br. 1/2003.]
- Sprovođenje čl. 85-3 u sektoru vazdušnog transporta EN••• [Uredba Saveta (EK) br. 487/2009.]
- Kontrola koncentracije EN ••• [Uredba Komisije (EK) br. 802/2004.]
- Transparentnost finansijskih odnosa EN••• [Direktiva Komisije 2006/111/EK]

Poglavlje 2: Ciljevi

Ovaj koncept dokument predviđa ove ciljeve:

- Stvaranje zakonske i regulatorne infrastrukture najvišeg nivoa evropskih standarda;
- Povećanje nivoa bezbednosti i saobraćaja u oblasti vazdušnog saobraćaja;
- Stvaranje što boljih mogućih uslova na tržištu vazduhoplovstva na Kosovu za angažovanje što više novih avio-kompanija;
- Pružanje što boljih uslova za avio-putnike u aspektu bezbednosti, operacija i troškova leta kako bi se ojačale imigracione veze sa matičnom državom i povećao broj stranih turista.
- Održavanje/povećanje nivoa bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo i pružanje jednakih uslova sa celokupnom vazduhoplovnom industrijom za osoblje koje se bavi nadzorom bezbednosti civilnog vazduhoplovstva u okviru MUP-a.

Figura 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantan cilj	Naziv odgovarajućeg planskog dokumenta (izvor)
Strateški cilj	Nacionalni plan razvoja KPŽ 2023 - 2025 Stub I; 08- Saobraćaj i komunikacije; Tačka

	2.3 – Unapređenje saobraćajne infrastrukture i usluga.
Specifični cilj	Obaveza koja proizilazi iz Sporazuma o korišćenju Evropskog prostora civilnog vazduhoplovstva (EPCV)
Svrha politike	Sektorska strategija multimodalnog transporta 2023-2030 Strateški cilj 3 6.3.1 Globalno povezivanje Kosova.

Poglavlje 3: Opcije

Poređenje sa drugim zemljama

Tokom izrade ovog koncept dokumenta, razmatrano je i analizirano kako je regulisana oblast vazduhoplovstva, odnosno dužnosti i odgovornosti odgovarajućeg ministarstva i autoriteta za civilno vazduhoplovstvo u nekoliko država u regionu:

OBLASTI RADA ACV SLOVENIJA

ATM/ANS

Licenciranje i obuka pilota

Bezbednost vazduhoplovstva

Operacije leta

Plovidbenost

Aerodromi i letilišta

Bezbednost

Prava putnika

OBLASTI RADA ACV ALBANIJA

Sertifikacija aerodroma

Sertifikacija inspektora bezbednosti

Sertifikacija instruktora bezbednosti

Sertifikacija organizacija obuke za civilno vazduhoplovstvo

Izdavanje sertifikata vazdušnog operatera

Izdavanje sertifikata o registraciji koja radi za albanske avio-kompanije

Izdavanje sertifikata o plovidbenosti CoA za svaki avion sa albanskom registracijom koji radi za albanske avio-kompanije

Izdavanje sertifikata o buci za svaki avion sa albanskom registracijom koji radi za albanske avio-kompanije

Licenciranje službi bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu

Licenciranje usluge snabdevanja gorivom i mazivima

Licenciranje usluge uklanjanja snega i leda iz aviona

Licenciranje katering usluge

Licenciranje usluge kontrole tereta i telekomunikacije

Licenciranje usluge čišćenja aviona

Licenciranje usluge obrade zemljišta, skladištenja i administracije jedinice za utovarna vozila

Licenciranje usluge obrade RAMP

Licenciranje usluge obrade prtljaga

Licenciranje usluge obrade poštanskog tereta

Licenciranje usluge obrade putnika

Licenciranje usluge površinskog transporta

Usvajanje nacionalnih licenci za održavanje vazduhoplovstva

Usvajanje licenci stjuardesa

Usvajanje priručnika za rad, let, održavanje i kontinuiranu plovidbenost

Usvajanje organizacija za održavanje i kontinuiranu plovidbenost

Za sertifikaciju organizacija za obuku za civilno vazduhoplovstvo

OBLASTI RADA ACV SEVERNA MAKEDONIJA

Kodeks pravila vazduhoplovstva - ARC

1. Nacionalni zakoni
2. Operacije leta
3. Plovidbenost
4. Aerodromi
5. Navigacija

6. Bezbednost safty
7. Nesreće i incidenti
8. Bezbednost
9. Operativne direktive

Kodeks međunarodnih sporazuma - IAC

1. Multilateralni sporazumi/konvencije
2. Bilateralni sporazumi.

OBLAST RADA U ACV VELIKE BRITANIJE

1. Autoritet za civilno vazduhoplovstvo Ujedinjenog Kraljevstva (UK Civil Aviation Authority - CAA): Ovaj organ nadzori i reguliše sve aktivnosti civilnog vazduhoplovstva u Velikoj Britaniji. Uključuje sertifikaciju operatera vazduhoplovstva, upravljanje vazdušnim saobraćajem i bezbednost u vazduhoplovstvu. (Dozvole za let). Da biste aplicirali za potrebne licence i dozvole za vaše operacije u Ujedinjenom Kraljevstvu, morate kontaktirati CAA i slediti njihove procedure i zahteve utvrđene za avio-kompanije, pilote, posadu i sve operatere vezane za vazduhoplovstvo. CAA će vas uputiti za proces apliciranja i potvrdiće ako vaša kompanija ispunjava kriterijume i standarde potrebne za poslovanje u Ujedinjenom Kraljevstvu.

2. Ministarstvo transporta - Departman za transport: Ima velike odgovornosti za transportne politike i strategije u Velikoj Britaniji, uključujući vazdušni transport. Ministarstvo razvija i nadzori politike civilnog vazduhoplovstva.

3. Aerodromi i Autoriteti upravljanja aerodroma: To su nezavisne organizacije koje upravljaju aerodromima u Velikoj Britaniji, uključujući Aerodrom Heathrow, Aerodrom Gatwick i druge. Oni su odgovorni za operacije i bezbednost aerodroma.

4. Vazdušne linije i kompanije vazdušnog transporta: Kompanije vazdušnih linija, kao British Airways, EasyJet, i druge, odgovorne su za pružanje vazdušnih usluga i održavanje standarda bezbednosti.

5. Organizacije za kontrolu vazdušnog saobraćaja: Ove organizacije, uključujući NATS (National Air Traffic Service), odgovorne su za upravljanje vazdušnim saobraćajem i bezbednošću u britanskom vazdušnom prostoru.

Radna grupa je razmotrila sve organizacione strukture ovih država i tokom izrade novog zakona o civilnom vazduhoplovstvu biće uzet odgovarajući opcioni model utvrđen u nastavku ovog koncept dokumenta.

Radna grupa za izradu Koncept dokumenta u oblasti civilnog vazduhoplovstva razmotrila je tri opcije dole navedene u cilju realizacije ciljeva, predviđeni u Poglavlju 2.

- Prva opcija je *status quo* opcija, odnosno opcija bez promene.
- Druga opcija je opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja zakonskog okvira na snazi.
- Treća opcija je novi Zakon u oblasti vazduhoplovstva.

Poglavlje 3.1: Opcija bez promena

Prva opcija

Opcija 1. Status quo

Neizmena trenutnih politika ili nastavak trenutnog stanja bez promene trenutnog zakonodavstva koje reguliše oblast civilnog vazduhoplovstva podrazumeva nastavak trenutnog status quo sa nedostacima, zakonskim prazninama i nejasnoćama u sektoru civilnog vazduhoplovstva, uz nemogućnost prelaska sa faze I na fazu II u okviru HPEA sporazuma, sektor vazdušnog transporta bez ekonomskog regulisanja. Nastavak ovog stanja utiče na neuključivanje Kosova u projekte evropskih integracija u oblasti vazduhoplovstva, koji su namera Kosova za potpunu integraciju u Evropsku uniju.

Sa ostavljanjem na snazi trenutnog zakona, ne može biti razvoja i poboljšanja u oblasti sektora civilnog vazduhoplovstva.

Neusklađenost domaćeg zakonodavstva sa onim EU-a donosi opšte stagnacije u oblasti vazduhoplovstva, smanjenje vazdušne bezbednosti, pružanje vazduhoplovnih usluga nižeg nivoa itd.

Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja

Opcija 2: Promena postojeće politike

Važi prva opcija, pošto primarni zakon ne dozvoljava nikakvu intervenciju da bi promenila postojeće stanje.

Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja nije moguća jer je u suprotnosti sa odredbama odgovarajućih zakona na snazi za civilno vazduhoplovstvo. Donošenje sekundarnog zakonodavstva u suprotnosti primarnim je nemoguće i nezakonito, stoga nema prostora za poboljšanje i sprovođenje.

Izmena primarnog zakonodavstva je potrebna i neophodna da bi se izvršilo potpuno usklađivanje sa zahtevima HPEA.

Poglavlje 3.3: Treća opcija

Opcija 3: Novi zakon o civilnom vazduhoplovstvu

Vratiti nadležnosti za ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta prava i druge nadležnosti od ACV-a na Ministarstvo dobijeni/a Zakonom br. 08/L-063, koji je izmenio Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, da se očuva sadržajna suština koja je bila i nosilac razvoja civilnog vazduhoplovstva tokom ovih godina, jer je to bio model koji je podelivši sektorske nadležnosti o saobraćajnim pravima, za bezbednost obezbeđivanja za istrage, u okviru različitih institucija

stvorio optimalne i efikasne mogućnosti za izbegavanje sukoba interesa.

Ministarstvo je, između ostalog, vršilo i nadležnosti za saobraćajna prava i ekonomsko regulisanje vazdušnog transporta i donošenje propisa sprovođenja u vezi sa ekonomijom vazdušnog transporta, imalo je i prava za Poglavlje II, III i IV na osnovu uredbe EU-a 1008/2008.;

Između ostalog, ACV treba da ima nadležnosti i za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, za ekonomsko regulisanje aerodroma i usluga vazdušne navigacije;

KIVNI, na nivou Vlade, ima nadležnosti za istraživanje vazduhoplovnih incidenata i nesreće.

Departman za bezbednost civilnog vazduhoplovstva na nivou MUP, ima nadležnosti za obezbeđivanje civilnog vazduhoplovstva.

Ovaj model institucionalnog regulisanja sektora civilnog vazduhoplovstva je britanski i američki model civilnog vazduhoplovstva. Ponovo potenciram da je Evropska komisija tokom procene Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, imala samo jedan zahtev za izmenu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ukidanje stava 2. člana 95.

Nedostatak ovog modela je što u prošlosti, ali i sada, sektorska odgovornost za civilno vazduhoplovstvo, između ovih institucija za različite nadležnosti, iste u pogledu nadležnosti i odgovornosti na nivou Evropske komisije, dok su razlike u platama na nivou različitih institucija bile i jesu velike, i sada je ista situacija, nije se ništa promenilo.

Da bi su se ove nadležnosti vratile, mora se zakonski utvrditi da će plate ljudskih kapaciteta koji su angažovani u civilnom vazduhoplovstvu u okviru MŽSPPI, biti identične kao u ACV. Takođe, i plate odgovarajućih službenika za obezbeđivanje vazduhoplovstva treba da budu identične kao u ACV.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

U tabeli br. 6 predstavljeni su najvažniji uticaji koji su identifikovani. Za analizu koncept dokumenta nije dovoljno izjaviti da će se uzroci problema otkloniti i samim tim problem rešiti. Radnje se moraju staviti u jednom širokom kontekstu koji uzima u obzir sve moguće efekte koje postupci Vlade mogu imati. To podrazumeva analizu kategorija potencijalnih uticaja u nastavku:*Slika 6: Najvažniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja*

Kategorije uticaja	Identifikovani odgovarajući uticaji
Ekonomski uticaji	<ul style="list-style-type: none">- Povećanje broja avio-putnika- Povećanje broja avio-kompanija koje rade za/od Međunarodnog aerodroma Prištine- Dalji razvoj tržišta vazdušnog transporta
Društveni uticaji	Novi zakon će uticati na rast tržišta vazdušnog saobraćaja i time će se zadržati veze useljavanja sa matičnom državom, ali će uticati i na razvoj turizma među građanima različitih zemalja sa građanima naše zemlje.

Utjecaji na životnu sredinu	Da bi se smanjili relativno veliki negativni utjecaji vazduhoplovstva na životnu sredinu, važno je raditi zajedno međunarodno da bi se optimizovale putanje leta, i smanjila potrošnja opšteg goriva aviona, što se postiže potpunom normalizacijom donjeg vazdušnog prostora, jer se kraće udaljenosti leta.
Utjecaji na osnovna prava	Jedno od osnovnih prava građana je i pravo slobodnog kretanja. Uticaj novog zakona je jačanje nivoa bezbednosti operacija avio-kompanija, smanjenje troškova letova za građane, jačanje prava avio-putnika itd.
Rodni uticaj	Bez uticaja
Utjecaji društvene jednakosti	Ima socijalni uticaj na društvo, vazdušni transport je sada dostupan i biće dostupan svim građanima.
Uticaj kod mladih	Ima direktne uticaje kod mlade zemlje i na emigraciju jer će se povećati intenzitet putovanja i komunikacija.
Utjecaji na administrativni teret	Administrativna opterećenja biće smanjena na minimum. Između ostalog, to je i uslov na osnovu HPEA sporazumu.
Uticaj MSP-a	Oblast civilnog vazduhoplovstva je striktno regulisana prema međunarodnim standardima i praksom, posledično je nemoguće da se primene niži standardi za MSP.

Kod glavnih uticaja, opcije jedan i dva neće proizvesti značajne uticaje u navedenim oblastima.

Opcija tri u vrlo kratkom roku će proizvesti pozitivne uticaje u svim sektorima civilnog vazduhoplovstva. To će rezultirati daljnjim povećanjem broja putnika i finansijske koristi Vlade Kosova, koja će povećati fondove jačanja Programa podsticaja Međunarodnog aerodroma Prištine Adem Jashari, ako proceni potrebnim.

Poglavlje 4.1: Izazovi sa prikupljanjem podataka

Podaci su dobijeni od svih entiteta civilnog vazduhoplovstva Kosova. Za izradu koncept dokumenta analizirani su i izveštaji Evropske komisije i izveštaji EASA-e.

MŽSPPI je odgovorno za izradu i nadzor sprovođenja politika i zakonodavstva u sektoru vazdušnog transporta, civilnog vazduhoplovstva i vazdušne navigacije. Pored MŽSPPI, i druge institucije imaju odgovornosti u ovoj oblasti, uključujući AUVA, ACV, MUP, KP, itd. Prikupljanje ključnih podataka za ovaj dokument obavljeno je na osnovu trenutnih dokumenata koji su već pripremljeni od MŽSPPI i druge institucije.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Radna grupa je održala sastanke 15.09.2023. i 02.10.2023. Pre finalizacije nacrt, radna grupa je objavila završne tačke koje su elaborirane u koncept dokument. Datum kada je dokument održan u

preliminarnoj i javnoj raspravi je 25.10.2023. - 16.11.2023. Dok je propratni dopis za finansijsku procenu poslat 07.11.2023.godine Ministarstvu finansija. Od procesa javnih konsultacija, dobili smo 19 komentara od Uprave civilnog vazduhoplovstva Kosova (ACA), od kojih je pet (5) odobreno, a dvanaest (12) drugih je odbijeno. Takođe, tokom ovog procesa dobili smo komentare od KP – Koordinacionog sekretarijata Vlade (GSC) – osam (8) komentara koje smo kao takve adresirali.

Figura 7: Sažetak komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti izvršenih za jedan koncept dokument

Glavna svrha	Ciljana grupa	Aktivnost	Komunikacija/obaveštenje	Indikativni rok	Potrebni budžet	Osoba odgovorna
Otvoren sastanak za sve zainteresovane strane	Sve strane	Javni sastanak	Putem e-maila	Septembar 2023. Oktobar 2023.	/	Avdi Kameroll i MŽSPPI
Prethodna konsultacija sa institucijama Kosova	Resorna ministarstva	Pisane konsultacije	Putem e-maila	Novembar 2022.	/	Avdi Kameroll i MŽSPPI
Javna konsultacija pismeno	Sve zainteresovane strane	Javna konsultacija pismeno	Objavljivanje konsultacije na platformi za konsultaciju sa javnošću	Novembar - decembar	/	Avdi Kameroll i MŽSPPI

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Opcija 1. Status Quo (nijedna izmena)

Neizmena zakonodavstva podrazumeva nastavak trenutnog status quoa sa nedostacima, zakonskim prazninama, sukobima nadležnosti i nejasnoćama u sektoru civilnog vazduhoplovstva, uz nemogućnost prelaska iz faze I u fazu II u okviru HPEA sporazuma, sektor vazdušnog transporta bez ekonomsko regulisanje. Nastavak ovog stanja utiče na neuključivanje Kosova u projekte evropskih integracija u oblasti civilnog vazduhoplovstva, koji su namera Kosova za potpunu integraciju u Evropsku uniju.

Opcija 2. Promena postojeće politike - održavanje trenutne politike ne stvara rešenje za oblast vazduhoplovstva, a niti na bezbednost vazdušnog transporta.

Ispravkama i poboljšanjima postojeće politike neće se postići uskladiti nadležnosti prenete sa Ministarstva na ACV, koje sada nisu potpuno usklađene prenete nadležnosti o pravima saobraćaja, moraće se pratiti sa specifičnim adresiranjima. Dok su u Ministarstvu nadležnosti koje nisu prenesene sa Ministarstva na ACV-a, potrebno je detaljnije specificirati nadležnosti unutar Ministarstva i unutar ACV-a, u cilju otklanjanja tehničkih i sadržajnih grešaka koje su uzrokovane izmenom Zakona o civilnom vazduhoplovstvu br.03/L-051, sa Zakonom br.08/-L063. Ovi evidentirani nedostaci mogu se otkloniti samo izmenom odgovarajućih zakona o vazduhoplovstvu, ali ne i poboljšanjem politike sprovođenja jer ne postoji zakonski prostor za postupanje.

Opcija 3. Novi zakonski okvir - Izrada i usvajanje Zakona o civilnom vazduhoplovstvu

Da se Ministarstvu vrata ovlašćenja ekonomskog regulisanja vazdušnog saobraćaja, prava i druga ovlašćenja od ACV-a, koja su preuzeta Zakonom br. 08/L-063, kojim je izmenjen Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, da bi se očuvala suštinska suština koja je tokom ovih godina bila nosilac razvoja civilnog vazduhoplovstva, jer je to bio model koji je podelom sektorskih nadležnosti za saobraćajna prava, za sigurnost za osiguranje za istrage, u okviru različitih institucija stvorio optimalne i efikasne mogućnosti za izbegavanje sukoba interesa.

Ministarstvo je, između ostalog, vršilo i ovlašćenja za saobraćajna prava i ekonomsko regulisanje vazdušnog saobraćaja i donošenje podzakonskih akata koji se odnose na privredu vazdušnog saobraćaja.

Ovaj model zakona na odgovarajući način raspoređuje nadležnosti i odgovornosti između institucija i nudi optimalne mogućnosti za razvoj sektora civilnog vazduhoplovstva, sprečavanje sukoba interesa u sektoru civilnog vazduhoplovstva i stvaranje mogućnosti za razvoj ovog sektora u avijaciji. brz način i siguran.

Na osnovu novog zakona koji će biti sačinjen, MZSPPI će vršiti i odgovornost i ovlašćenja za razvoj nacionalnih politika za vazdušni saobraćaj, prikupljanje i sastavljanje i distribucija statističkih podataka i drugih podataka koji se odnose na sector civilno vazduhoplovstvo, ekonomsko regulisanje vazdušnog saobraćaja, između ostalog, uključujući regulisanje i nadzor dodele slotova na Međunarodnom aerodromu Priština I prava putnika.

Uprava za civilno vazduhoplovstvo vršiće ovlašćenja i odgovornosti za regulisanje bezbednost civilnog vazduhoplovstva, ekonomsko regulisanje aerodroma i navigacionih službi vazdušni. Divizija civilnog vazduhoplovstva. Na nivou ministra unutrašnjih poslova biće odgovornost i nadležnost za osiguranje civilnog vazduhoplovstva, što je u okviru a Ministarstvo koje se odnosi na bezbednost utiče na saradnju na nivou bezbednosti sa institucijama drugi, stvara uslove za efikasnost i brzu reakciju kada je to potrebno. KIVNI je deo KP, i ima ovlašćenja i odgovornosti za prevenciju I istraživanje incidenata i nezgoda kada se dogode u sektoru civilnog vazduhoplovstva.

Ovaj model institucionalnog regulisanja sektora civilnog vazduhoplovstva je britanski i američki model civilnog vazduhoplovstva sa nekim izuzecima, jer svaka država određuje institucionalnu regulativu koja najviše odgovara razvoju civilnog vazduhoplovstva u njihovim zemljama. Ponovo naglašavam da je Evropska komisija prilikom ocene Zakona o civilnom vazduhoplovstvu imala

samo jedan zahtev za izmenu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ukidanje stava 2 čl.95. Nedostatak ovog modela je u tome što su i ranije, pa i sada sektorske odgovornosti za civilno vazduhoplovstvo, između ovih institucija za različite nadležnosti, bile iste u smislu odgovornosti na nivou Evropske komisije, dok su razlike u platama na nivou različitih institucija su velike, i sada je situacija ista, ništa se nije promenilo.

Mora se zakonski utvrditi da će plate kadrova angažovanih u civilnom vazduhoplovstvu na nivou MMJZ i MUP-a biti identične kao u ACV-u.

Novi Nacrt zakona o civilnom vazduhoplovstvu treba da se zasniva na Multilateralnom sporazumu ZEPA i da bude u punoj saglasnosti sa njim.

Na osnovu analize kao što je navedeno, treća opcija je povoljnija za sve aktere u oblasti civilnog vazduhoplovstva, pa se preporučuje Vladi da odobri ovu opciju.

Njegov plan sprovođenja je predstavljen u nastavku:

Figura 8: Plan sprovođenja za opciju 3

Svrha politike	Povećanje vazdušne bezbednosti, smanjenje zagađenja i razvoj vazduhoplovstva							Očekivana cifra troška	
Strateški cilj	Poboljšanje bezbednosti i saobraćaja u vazdušnom saobraćaju								
	Proizvodi, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/departman								
Specifični cilj 1 Zakonska i regulatorna infrastruktura sa najvišim evropskim standardima	Proizvod 1.1	Novi zakon o vazduhoplovstvu							
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Institucija /departman odgovoran	
		Aktivnost 1.1.1 Izrada novog Zakona o vazduhoplovstvu	x					MŽSPPI, Departman civilnog vazduhoplovstva	Ne postoji
		Aktivnost 1.1.2 Prethodne konsultacije sa Resorna ministarstva i zainteresovane strane	x					MŽSPPI, Resorna ministarstva i zainteresovane strane	Ne postoji
	Aktivnost 1.1.3 Prikazivanje novog Zakona sa svim odgovarajućim dokumentima za usvajanje od Vlade	x					MŽSPPI, KP	Ne postoji	
		Aktivnost 1.1.4 Obezbeđivanje usvajanja od Vlade	x				Vlada	Ne postoji	

		Aktivnost 1.1.5 Obezbeđivanje usvajanja od Skupštine	x						Vlada Skupština	Ne postoji
		Aktivnost 1.1.6	x						MŽSPPI	
		Informisanje zainteresovanih strana								
	Proizvod 1.2	Podzakonski akti usvojeni prema novom zakonu								
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Instytucija /departman odgovoran		
		Aktivnost 1.2.1 Izrada podzakonskih akata		X				MŽSPPI, Departman civilnog vazduhop lovstva ACV KIVNI	Ne postoji	
		Aktivnost 1.2.2 Usvajanje podzakonskih akata		X				MŽSPPIA CV KIVNI MUP	Ne postoji	
		Zakonska i regulatorna infrastruktura najviših evropskih standarda								
Specifični cilj 2 Zakonska i regulatorna infrastruktura najviših evropskih standarda	Proizvod 2.1		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Instytucija /departman odgovoran		
		Aktivnost 2.1.1 Transpozicija i izrada svih odgovarajućih propisa		X				Departman civilnog vazduhoplovstva MŽSPPI ACV KIVNI MUP	Ne postoji	

Poglavlje 6.2: Tabela poredjenja sa sve tri opcije

Figura 9. Poređenje opcija

Metoda poredjenja:			
Pozitivni relativni uticaji	Opcija 1: Nijedna izmena	Opcija 2: Poboljšanje sprovođenja i izvršenja	Opcija 3: Novi Nacrt zakona
Približavanje sa zakonodavstvom EU-a	-	-	+
Povećanje vazdušne bezbednosti i smanjenje	-	-	+

zagađenja									
Efekat na ekonomiju i društvo	-			-					+
Negativni relativni uticaji									
Smanjenje bezbednosti u vazdušni transport kao uzrok nedostatka zakonodavstva	+			+					-
Smanjenje broja putnika i smanjenje interesovanja za operacije avio-kompanija kao uzrok nejasnoća dužnosti i nadležnosti u entitetima civilnog vazduhoplovstva	+			+					-
Procena očekivanog budžetskog uticaja	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
Zaključak	Ne preporučuje se			Ne preporučuje se			Preporučuje se		

Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci

Nakon analize Koncept dokumenta, treća opcija je povoljnija za sve aktere u oblasti vazduhoplovstva i ista se preporučuje za izradu novog Nacrta zakona o civilnom vazduhoplovstvu, koji će obezbediti podizanje standarda i praksi preporučene u ICAO i ECAC u ovoj oblasti.

Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu

Nadzor i procenu za Zakon o civilnom vazduhoplovstvu vrši Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture.

Kao dokument koji se preferira u proceni ciljeva, je da se zakonu izvrši procena exposit, obično nakon dve (2) godine od dana stupanja na snagu.

Prilog 1: Oblik procene za ekonomski uticaj

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹	Da li će se trenutni broj radnih mesta povećati?	x		V	V	
	Da li će se trenutni broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će uticati na nivo plaćanja?	x		V	V	
	Da li će uticati na olakšanje pronalaženja radnog mesta?	x		V	V	
Poslovanje	Da li će uticati na pristup u finansijama za biznis?	x		N	N	
	Da li će se određeni proizvodi izbaciti iz tržišta?		x	N	N	
	Da li će se određeni proizvodi dozvoliti na tržištu?	x		V	V	
	Da li će se prinuditi biznisi da se zatvore?		x			
	Da li će se stvoriti novi biznisi?	x		V	V	
Administrativno opterećenje	Da li će se prinuditi biznisi da ispune obaveze davanja novih informacija?	x		V	V	
	Da li su obaveze davanja informacija za biznise pojednostavljene?	x		V	V	
Trgovina	Da li se očekuje da se promene trenutni tokovi uvoza?	x		V	V	
	Da li se očekuje da se promene trenutni tokovi izvoza?	x		N	N	
Prevoz	Da li će imati efekat na način prevoza putnika i/ili roba?	x		V	V	

¹ Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i društvene uticaje.

	Da li će imati neku promenu u vremenu potrebnom za prevoženje putnika i/ili robe?	x		V	V	
Investicije	Da li se očekuje da kompanije investiraju u nove delatnosti?	x		V	V	
	Da li se očekuje da kompanije ponište ili odgode za kasnije investicije?		x			
	Da li će se povećati investicije iz dijaspore?	x		V	V	
	Da li će se smanjiti investicije iz dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	x		V	V	
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		x			
Konkurentnost	Da li će se povećati cena biznisa proizvoda, kao što je električna energija?		x			
	Da li će se smanjiti cena inputa biznisa, kao što je električna energija?		x			
	Ima li verovatnoće da se promovišu inovacija i istraživanje?	x		N	N	
	Ima li verovatnoće da se inovacija i istraživanje ometaju?		x			
Uticaj na MSP	Da li su pogođene kompanije uglavnom MSP?		x			
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga na raspolaganju za biznis ili potrošače?	x		V	V	
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga na raspolaganju za biznis ili potrošače?		x			
	Da li će se povećati cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?	x				
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će se uticati na neki posebni sektor biznisa?	x		N	N	
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom	x		N	N	

	regionu?					
Opšti ekonomski razvoj	Da li će se uticati na budući ekonomski rast?	x		N	N	
	Može li imati neki efekat na stopu inflacije?		x			

Prilog 2: Oblik procene za društvene uticaje

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili trošak uticaja	Preferirani nivo analize
		Da	Ne	Visoki/niski	Visoki/niski	
Radna mesta ²	Da li će se trenutni broj radnih mesta povećati?	x		V		
	Da li će se trenutni broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će se uticati na radna mesta u određenom sektoru biznisa?	x		N	N	
	Da li će imati neki uticaj na nivo plaćanja?	x		N	V	
	Da li će imati uticaj na olakšanje pronalazjenja radnog mesta?	x		N	N	
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji fokusirani u jednom regionu ili posebne gradove?	x		N	N	
Uslovi rada	Da li su uticana radnička prava?	x		V	V	
	Da li se predviđaju ili ukidaju standardi za rad u opasnim uslovima?	x		V	V	
	Da li će imati uticaj na način razvoja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?	x		V	V	
Socijalna uključenost	Da li će imati uticaj na siromaštvo?		x			
	Da li je utican pristup na šeme socijalne zaštite?		x			
	Da li će se promeniti cena osnovnih roba i usluga?	x		N	N	
	Da li će imati uticaj na finansiranje ili		x			

² Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i ekonomske uticaje.

	organizovanje šema socijalne zaštite?					
Obrazovanje	Da li će imati uticaj na osnovno obrazovanje?		x	V	V	
	Da li će imati uticaj na srednje obrazovanje?	x		V	V	
	Da li će imati uticaj na visoko obrazovanje?	x		V	V	
	Da li će imati uticaj na stručno osposobljavanje?	x		V	V	
	Da li će imati uticaj na obrazovanje radnika i učenje tokom celog života?	x		V	V	
	Da li će imati uticaj na organizovanje ili strukturu obrazovnog sistema?	x		N	N	
	Da li će imati uticaj na akademsku slobodu i samoupravu?		x			
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?		x			
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li opcija utiče na mogućnosti za lica da imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvovati u njima?		x			
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?		x			
Upravljanje	Da li opcija utiče na sposobnosti građana da učestvuju u demokratskom procesu?		x			
	Da li se svako lice tretira na jednaki način?	x		V	V	
	Da li će se javnost bolje informisati u vezi sa određenim pitanjima?	x		V	V	
	Da li opcija utiče na način kako funkcionišu političke partije?		x			
	Da li će imati neki uticaj na civilno društvo?	x		V	V	
Zdravlje i javna bezbednost ³	Da li će imati neki uticaj na život ljudi, kao što je životni vek ili stopa smrtnosti?		x	N	N	

³ Kada ima uticaj na javno zdravlje i bezbednost, onda redovno ima uticaje životne sredine.

	Da li će imati uticaj na kvalitet hrane?		x	N	N	
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci?		x	N	N	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena na nivoima buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemlje?	x		N	N	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena u korišćenju energije?		x	N	N	
	Da li će imati zdravstvene efekte zbog promena u deponiranju otpada?		x	N	N	
	Da li će imati uticaj na način života ljudi, kao što su nivoi interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u korišćenju duvana ili alkohola?		x	N	N	
	Da li ima posebne grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (utvrđene prema faktorima takvih kao dob, pol, ograničena sposobnost, društvena grupa ili region)?		x	N	N	
Kriminal i bezbednost	Da li se uticaju verovatnoće da se kriminalci uhvate?		x	N	N	
	Da li se utiče mogući profit od kriminala?		x	N	N	
	Da li utiče na nivo korupcije?		x	N	N	
	Da li se utiče kapacitet sprovođenja zakona?		x	N	N	
	Da li ima neki efekat na prava i bezbednost žrtava zločina?		x	N	N	

Prilog 3: Oblik procene za uticaje na životnu sredinu

Kategorija uticaja životne sredine	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoki/niski	Očekivana korist ili trošak uticaja Visoki/niski	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Održiva klima i životna	Da li će imati uticaj na emisiju stakleničkih gasova (ugljen dioksid, metan, itd.)?		x	N	N	

sredina	Da li će se uticati na potrošnju goriva?		x	N	N	
	Da li će se promeniti raznovrsnost resursa koji se koriste za proizvodnju energije?		x	N	N	
	Da li će imati neka promena u ceni za ekološki prihvatljive proizvode?		x	N	N	
	Da li će neke određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		x	N	N	
Kvalitet vazduha	Da li će imati uticaj na emisiju zagađivača vazduha?		x	N	N	
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatkih voda?		x	N	N	
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		x	N	N	
	Da li opcija utiče na izvore pitke vode?		x	N	N	
Kvalitet zemlje i korišćenje zemlje	Da li će imati uticaj na kvalitetu zemlje (u vezi sa acidifikacijom, zagađenjem, korišćenjem pesticida ili herbicida)?		x	N	N	
	Da li će imati uticaj na eroziju zemlje?		x			
	Da li će se izgubiti zemlje (kroz gradnju, itd.)?		x			
	Da li će se dobiti zemlje (kroz dekontaminaciju, itd.)?		x	N	N	
	Dali će imati neku promenu u korišćenju zemlje (npr. od korišćenja šuma u poljoprivredno ili urbano korišćenje)?		x			
Otpadi i reciklaža	Da li će se promeniti količina stvorenih otpada?		x			
	Da li će se promeniti načini na kojima se tretiraju otpadi?		x			
	Da li će imati uticaja na mogućnosti za recikliranja otpada?		x			
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (rezervi riba, hidrocentrala, solarne energije, itd.)?		x			
	Da li opcija utiče na					

	korišćenje resursa, koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, uglj, itd.)?		x			
Stepen opasnosti životne sredine	Da li će imati neki efekat na verovatnoće za opasnosti, takve kao požari, eksplozije ili nesreće?		x	N	N	
	Da li će uticati na spremnost u slučaju prirodnih nesreća?		x	N	N	
	Da li je zaštita društva uticana od prirodnih nesreća?		x			
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će imati uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili na područja gde one žive?		x	N	N	
	Da li će se pogoditi veličina ili veze između prirodnih područja?		x			
	Da li će imati neki efekat na broj vrsta u određenom području?		x			
Blagostanje životinja	Da li će se uticati na tretman životinja?		x			
	Da li će se uticati na zdravlje životinja?		x			
	Da li će se uticati na kvalitet i bezbednost hrane životinja?		x			

Prilog 4: Oblik procene za uticaj na osnovna prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da se dogodi ovaj uticaj?		Broj pogodnih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoki/niski	Očekivana korist ili trošak uticaja Visoki/niski	Preferirani nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, na njihovo pravo za život ili na integritet lica?	x		V	V	
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo slobode pojedinaca?	x		V	V	
	Da li opcija utiče na pravo lica za privatnost?	x		N	N	
	Da li opcija utiče na pravo sklapanje braka ili stvaranje porodice?		x			

	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili društvenu zaštitu pojedinaca ili porodice?		x	N	N	
	Da li opcija utiče na slobodu mišljenja, savesti ili vere?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?	x		V	V	
	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravak i prigovor zagarantovana?	x		V	V	
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?	x		V	V	
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo azila?		x			
Imovinska prava	Da li će se uticati na imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?	x		N	N	
Jednak tretman	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x		V	V	
	Da li ima verovatnoće da će se određene grupe oštetiti na direktan ili indirektan način od diskriminacije (npr. neka diskriminacija na polnoj osnovi, rasi, boji, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, doba ili seksualne orijentacije)?		x			
	Da li opcija utiče na prava lica sa ograničenim sposobnostima?	x		V	V	
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?	x		V	V	
Dobro administriranje	Da li će administrativni postupci postati komplikovaniji?		x			
	Da li se utiče na način na koji administracija donosi odluke (transparentnost, postupni rok, pravo na pristup u dosijeu, itd.)?	x		V	V	
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su pogođena prava okrivljenog?	x		N	N	
	Da li se utiče na pristup pravde?	x		N	N	